



**Republička savjetodavna služba u biljnoj proizvodnji**  
Biotehnički institut - Trg Kralja Nikole bb, 81000 Podgorica  
Tel: 081 206 713 Fax: 081 206 712 Mail: [extension-pg@cg.yu](mailto:extension-pg@cg.yu)

## ZNAČAJ KVALITETA SUPSTRATA ZA PROIZVODNJU POVRĆA I CVIJEĆA



Svake godine treba na vrijeme obezbijediti kvalitetan supstrat za proizvodnju povrća i cvijeća. Veći broj povrtarskih i cvijetnih vrsta proizvodi se iz rasada, odnosno reznica, a s obzirom da od kvaliteta proizvedenog rasada zavisi u velikoj mjeri i uspješnost čitave proizvodnje, govori nam o važnosti i značaju odabira pravog supstrata za proizvodnju.

Supstrat je zemljište u kojem sijemo sjemenku i gdje mlada biljka provede dobar dio najosjetljivije faze svog života. Kvalitetni supstrati su lagani, imaju regulisanu ph vrijednost, tj. kiselost, dobro regulisan vodno-vazdušni režim, dovoljno

hrane za fazu kroz koju biljka treba da prođe i bez prisustva patogenih korova.

Hranjivi supstrat treba da je blago kisele reakcije, odnosno ph od 5,5-6,5. Struktura i sastav supstrata, odnosno veličina čestica utiču na mnoge osobine, od vodno-vazdušnog režima do razvoja korjena. U proizvodnji rasada koriste se supstrati granulacije 0-5mm za sjetvu većine sitnosjemenih kultura poput paradajza, paprike, plavog patlidžana, salate, kupusa... Za pikiranje istih kultura koristimo granulaciju 0-20mm. Važi pravilo da se za veće čaše koriste supstrati krupnije granulacije.



Danas na tržištu ima veliki izbor supstrata, odnosno, na raspolaganju su brojne kombinacije gotovih smješa različitih proizvođača, koje se razlikuju po svom sastavu, osobinama, namjeni, ali im je zajednička osobina da su fitosanitarno bezbjedni. To je i razlog da su proizvođači nerijetko u nedoumici za koji da se opredijele, tako da bez pomoći stručnog lica često ne mogu da naprave pravi izbor. Ti supstrati sadrže bijeli i crni treset u različitim odnosima zavisno od namjene, zatim vermikulit, perlit, kvarcni pijesak, kreč i hranjiva. Vermikulit je mineral gline koji se zbog dobrih osobina vododrživosti i apsorpcije najčešće koristi i miješa sa tresetom do 30%, rjeđe 50%. Granulisani perlit se dodaje supstratima kad je potrebna dobra aerisanost (ožiljavanje), ali ima slabu vododržljivost i adsorpcionu sposobnost. Kvalitetan supstrat po zalivanju zadržava određen dio vlage, a suvišnu otpušta, tako da u supstratu ostaju optimalne količine vode i dovoljno pora u kojima se nalazi vazduh. Ukoliko je loš sastav i struktura smješe u koju sijemo, često dolazi do nastanka prevlaženog supstrata i gušenja biljaka, čemu doprinose i domaće čaše i kontejneri sa premalim otvorima. Količina hranjiva u supstratu mora da odgovara zahtjevima usjeva koji gajimo, jer u suprotnom dolazi do blokade i biljke ne

napreduju, a kasnije se javlja i nekroza ivice lista. Uzrok je u tome što uslijed velike količine hranjiva biljka ne može usvajati vodu, pa više ne napreduje. Problem se obično javlja kod proizvođača koji prave vlastitu smještu za sjetvu i pikiranje, u koju stave više od 40% zgorelog stajnjaka.

Proizvođači sa područja Zete svake godine sakupljaju jezerski treset, iako su svjesni da se u njemu nalaze brojni patogeni. Na velike probleme u proizvodnji nailazili smo na terenu prilikom obilazaka proizvođača koji koriste ovaj treset za pripremu supstrata za sjetvu i pikiranje. Nakon rasađivanja na stalno mjesto na otvoreno polje ili u plastenik, prenose se putem rasada brojni patogeni, a od štetočina velike probleme predstavljaju nematode iz jezerskog treseta. Iskusniji proizvođači znaju prednosti gotovih, dezinfikovanih supstrata i bez obzira na poskupljenje proizvodnje od samog starta, ne suočavaju se možda i sa propadanjem čitavog zasada.

**Branka Nikolić** dipl. ing. polj.

Stručni saradnik za ratarstvo i povrtarstvo